

УДК 378.016:615+614.253

I. Ю. Сопова

Вищий державний навчальний заклад України "Буковинський державний медичний університет", м. Чернівці

ФОРМУВАННЯ БІОЕТИЧНОГО ПІДХОДУ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ КУРСУ ФАРМАКОЛОГІЇ**Ключові слова:** біоетика, навчальний процес, побічна дія ліків, фармакологія**Резюме.** У статті розглянуто важливість формування біоетичного підходу в професійній діяльності лікарів під час навчання у вищому навчальному закладі. Продемонстровано взаємозв'язок між біомедичною етикою та методологією викладання медико-біологічних дисциплін на прикладі фармакології.**Вступ**

Особливого значення сьогодні при підготовці майбутніх лікарів набуває вже не стільки отримання знань з основ біоетики, скільки формування відповідальності і використання біоетичного підходу у професійній діяльності лікаря. Досягти цього можна тільки за умов, якщо у навчальному процесі вищої медичної школи викладання медико-біологічних дисциплін буде будуватися на засадах біоетики.

Мета дослідження

Продемонструвати взаємозв'язок між біомедичною етикою та методологією викладання медико-біологічних дисциплін на прикладі фармакології.

Матеріал і методи

Узагальнення даних науково-теоретичних джерел, діалектичні методи взаємозв'язку аналізу і синтезу.

Обговорення результатів дослідження

Як показав аналіз літературних джерел, побудова навчального процесу на засадах біоетики у вищій медичній школі в основному отожднюється із дотриманням біоетичних норм щодо проведення експериментів на тваринах під час навчання студентів [2,3]. Насправді взаємозв'язок між біомедичною етикою та методологією викладання медико-біологічних дисциплін є набагато глибшим і не обмежується проблемою гуманного ставлення до тварин. Все прогресивне суспільство наразі прагне гуманізації з різних питань.

Фармакологія є однією з провідних дисциплін, які викладаються у вищих медичних навчальних закладах, це є наука про ліки. Лікарські засоби, в свою чергу, є основним "інструментом" у роботі медичного персоналу.

Відомо, що будь-який лікарський засіб має не тільки основну дію, заради якої його призначають, а й побічні ефекти. Проблема безпеки лікарських засобів є однією з актуальніших біоетичних проб-

лем у сучасному світі [1,4,5]. Вирішується ця проблема як шляхом оцінки співвідношення користі та ризику при призначенні лікарських засобів, так і моніторингом побічних реакцій препаратів.

Оцінити співвідношення користі та ризику при призначенні ліків допоможе інформація, отримана від пацієнта:

1. Скарги пацієнта на здоров'я із з'ясуванням можливих причин.

2. Історія хвороби:

- наявність хронічних захворювань;

- перенесені травми, операції тощо;

- інші стани: вагітність, гіпо- та гіпертензія, алергії, непереносимість, підвищена чутливість до лікарського засобу, вік дитини, якщо ліки для дітей тощо.

- інформація про вживані ліки.

Для отримання чіткого результату подальший аналіз інформації рекомендується проводити за такими факторами:

1. Показання до застосування та сила дії лікарського засобу, що ґрунтується на фармакологічних властивостях груп лікарських препаратів.

2. Протипоказання, виявлені у ході співбесіди.

3. Взаємодії призначених пацієнту лікарських засобів із тим, що вже вживається.

4. Сила потенційних побічних ефектів.

5. Зручність лікарської форми і можливість виконання режиму терапії.

6. Фармакоекономічна ефективність.

Робота лікаря з пацієнтом має бути обов'язково націлена на підвищення рівня знань пацієнта про лікарську терапію з метою підвищення його відповідальності при використанні ліків і тим самим одночасно залучаючи його до участі у забезпеченні безпеки призначених лікарських засобів.

Побічна дія ліків, як відомо, може бути зумовлена механізмом дії, особливостями фармакокінетики та фармакодинаміки окремого препарату. Також небезпека для пацієнта, як вже зазначалося, може виникати при одночасному приз-

наченні багатьох препаратів внаслідок їхньої комбінованої дії та взаємодії. Тому при викладанні фармакології є дуже важливим не тільки згадувати побічні ефекти препаратів, а й акцентувати увагу студентів на причинно-наслідковому зв'язку їхнього виникнення. Тим більше, що побічна дія, яка зумовлена вищенаведеними факторами є прогнозованою, а значить можна запобігти чи хоча б зменшити її негативні наслідки раціональним вибором препаратів та їхніх доз. Це стає можливим за коректного біоетичного підходу до призначання лікарських засобів, формування якого відбувається, в першу чергу, під час викладання курсу фармакології.

Формування відповідальності майбутніх лікарів за участь у моніторингу побічних дій лікарських засобів через повідомлення в систему фармаконагляду про кожний випадок побічних реакцій також лежить на вивченні провідних у цьому напрямку програм, до яких, крім біоетики, належить і курс фармакології [4]. Більшість лікарів взагалі не вважають за потрібне робити таке повідомлення через свою безвідповідальність і хибні погляди про те, що засоби, дозволені до застосування, на їхню думку, вже є всебічно вивченими з їх можливими як лікувальними, так і побічними ефектами. Зміна цієї ситуації на краще можлива, якщо формування біоетичного підходу почнеться під час навчання у студента, а у кваліфікованого спеціаліста буде тільки підкріплюватися та розвиватися.

Висновки

Формування біоетичного підходу, зокрема до призначення лікарських засобів, у студента-медика сприятиме підготовці висококваліфікованих спеціалістів і позитивно позначиться на вирішенні проблеми безпеки лікарських засобів.

Перспективи подальших досліджень

Доцільним є пошук шляхів вирішення сучас-

них проблем біоетики, в тому числі і шляхом модернізації навчального процесу.

Література. 1. Бобирьов В. М. Біоетичний підхід до призначення лікарських засобів і його роль у профілактиці побічної дії ліків / В. М. Бобирьов, Т. О. Дев'яткіна, О. М. Важнича // Клінічна хірургія. - 2010. - №6. - С. 8-13. 2. Гоженко А. І. Біоетика та методологія викладання патологічної фізіології / А. І. Гоженко // Медична освіта. - 2002. - №1. - С. 27-29. 3. Пішак В. П. Біоетика в навчальному процесі у вищих медичних навчальних закладах / В. П. Пішак, В. Ф. Мислицький, С. С. Ткачук // Бук. мед. вісник. - 2002. - Т.6, №4. - С. 26-27. 4. Чечотіна С. Ю. Про моніторинг безпеки ліків з курсу біоетики / С. Ю. Чечотіна, Т. О. Чикор, Е. Г. Колот // Медична освіта. - 2010. - №4. - С. 48-50. 5. Encyclopedia of Bioethics / Ed. by S. G. Post. - 2003. - 3045 p.

ФОРМИРОВАНИЕ БИОЭТИЧЕСКОГО ПОДХОДА В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БУДУЩИХ ВРАЧЕЙ ПРИ ИЗУЧЕНИИ КУРСА ФАРМАКОЛОГИИ

И. Ю. Сопова

Резюме. В статье показана значимость формирования биоэтического подхода в профессиональной деятельности врачей во время обучения в высшем учебном заведении. Продемонстрирована взаимосвязь между медицинской этикой и методологией преподавания медико-биологических дисциплин на примере фармакологии.

Ключевые слова: биоэтика, учебный процесс, побочное действие лекарств, фармакология

FORMATION OF BIOETHICAL APPROACH IN PROFESSIONAL ACTIVITY OF FUTURE DOCTORS IN TEACHING OF PHARMACOLOGY COURSES

I. Yu. Sopova

Abstract. This paper considers the importance of formation of bioethical approach in doctor's professional activity while studying at higher education establishment. The relationship between medical ethics and methodology for teaching a course of biomedical disciplines based on pharmacology was shown at this paper.

Key words: bioethics, teaching process, side effects of drugs, pharmacology

Higher State Educational Establishment of Ukraine "Bukovinian State Medical University", Chernivtsi

Clin. and experim. pathol. - 2016. - Vol. 15, №2(56). p. 1. - P. 249-250.

Надійшла до редакції 10.04.2016

Рецензент – проф. В.Ф. Мислицький

© I.Ю. Сопова, 2016